

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXXI. — Izdan in razposlan dne 24. maja 1889.

73.

**Dopustno pismo od 14. aprila
1889,**

za lokalno železnico od Ljubljane v Kamenik.

Mi Franc Jožef Prvi,
po milosti Božji cesar avstrijski,
apostolski kralj ogerski, kralj česki, dalma-
tinski, hrvaški, slavonski gališki, vladimirski
in ilirski; nadvojvoda avstrijski; véliki vojvoda
krakovski, vojvoda lotarinški, salcburški,
štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-
sleški in dolnje-sleški; véliki knez erdeljski;
mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški
in tirolski itd. itd. itd.

Ker je Oskar baron Lazzarini v društvu
z Alojzijem Praschniker-jem poprosil, da bi jima
se dala dopustitev zgraditi lokalno železnico od
postaje ljubljanske po cesarjeviči Rudolfu slovoče
železnice v Kamenik ter voziti po nji, vzdvidelo Nam
se je z ozirom na občno korist tega podjetja po

zakonu o dopuščanji železnic od 14. septembra 1854
(Drž. zak. št. 238), kakor tudi po zakonu od 17. ju-
nija 1887 (Drž. zak. št. 81), to dopustitev imeno-
vanima koncesijonarjema podeliti tako-le:

§. 1.

Dajemo koncesijonarjema pravico, zgraditi loko-
motivno železnico, katero bode izvesti kot lokalno
železnico s pravilno raztečino od postaje ljubljanske
po cesarjeviči Rudolfu slovoče železnice v Kamenik
z dovlačnico k tamošnji erarni smodnišnici, ter vo-
ziti po nji.

Koncesijonarja imata dolžnost, gori imenovano
dovlačnico privzeti v lokalno železnico Ljubljana-
Kamenik kot njeno nadaljevanje, ako bi udeleženci
(interesenti) za preloženje končne postaje od južne
na severno stran mesta Kamenika dodelili po mnenji
državne uprave primerne prispevke.

§. 2.

Železnici, ki je predmet te dopustnice, dode-
ljujejo se naslednja olajšila:

- a) oprostitev od kolkov (štempljev) in pristojbin
za vse pogodbe, ki jih podjetje lokalne že-
leznice sklene, za vse vloge, ki jih vpodá, in
za druge listine, ki jih naredi; dalje za vse

knjižne vpise na podlogi teh pogodb in listin, naposled za druge uradne poslove in izdatke, namreč:

1. v to, da se nabavi glavnic in zagotovi glavnično obrestovanje in pa vršba vožnje do časa, ko se začne ta vršba;

2. v pridobitev zemljišč, v gradnjo in opravo železnice, do konca prvega vršbenega leta.

Te ugodnosti ne uporabljajo se na razprave sodnega postopka v pravadah;

- b) oprostitev od kolkov in pristojbin za prvo izdatbo delnic izdati se imajočih in morebitnih predstvenih obligacij v nabavo glavnic za prvo napravo in dopustilu ustrezno opremo z intermalnimi listi vred, in za vknjiženje zastavne pravice na železnicknjižne enote namenjene v zagotovilo predstvenih obligacij ali na druge nepremičnine in takó tudi od presnemščine, kar se je nateče o nakupu zemljišč na konci prvega vršbenega leta [a), št. 2], razven pristojbin, ki jih je o tem povodu opraviti in katere po veljajočih zakonih pristojé občinam ali drugim avtonomnim združbam;
- c) oprostitev od pristojbin in odredbin, dolžnih za podeljeno koncesijo in za izdatbo te dopustnice;
- d) oprostitev od pridobnine in dohodarine, od plačevanja kolkovnih pristojbin kuponom, in tako tudi od vsakega novega davka, kateri bi se utegnili vvesti s prihodnjimi zakoni, na trideset let, računé od današnjega dne.

§. 3.

Koncesionarjev dolžnost je gradnjo v §. 1, imenovane železnice precej začeti, najdalje v dveh letih računé od današnjega dne dokončati, dodelano železnico v občno službo izročiti, ter vršbo vožnje po nji ves čas, dokler traja koncesija, nepretrogoma vzdržavati.

Da se bodeta držala zgornjega roka za gradnjo, dolžna sta koncesionarja dati varnost, položivši 10.000 goldinarjev kakor izvolita koncesionarja v vrednostnih papirjih, v katerih se smejo nalagati varovancev novci, ali pa hipotekarno zavarovati, kakor varovancev novce.

Ako bi ne dostala zgornje dolžnosti, sme se izreči, da je ta položnina propala.

§. 4.

Da izdelata dopuščeno železnico, dodeluje se koncesionarjema pravica razlastitve po določilih dotičnih zakonitih propisov.

Ista pravica se koncesionarjema dodeli tudi zastran tistih dovlačnic, ki bi se imele narediti in o katerih bi državna uprava spoznala, da jih je v javnem interesu napraviti.

Gledé tržaške državne ceste, ki jo bode uporabljati v napravo dopuščene železnice od Ljubljane do Domžal, dolžna sta koncesionarja, podvreči se onim uvetom, katere bode propisalo politično deželno oblastvo kot cestno upravstvo, v porazumu z glavnim nadzorstvom avstrijskih železnic.

Kolikor bi se v napravo dopuščene železnice uporabljale druge javne ceste, naj koncesionarja dobita privoljenje onih, ki so dolžni vzdržavati té ceste, oziroma onih oblastev ali organov, kateri so po veljavnih zakonih poklicani dodeljevati privoljenje, da se sme rabiti cesta.

§. 5.

Koncesionarjema se je ob gradnji železnice katera se tu dopušča, in ob vožnji po nji držati tega kar ustanavlja to dopustno pismo, in dopustilnih uvetov, ki jih postavi trgovinsko ministerstvo, ter tudi tega, kar velevajo semkaj meréči zakoni in ukazi, zlasti zakon o dopuščanju železnic od 14. septembra 1854 (Drž. zak. št. 238) in železnocestni vršbeni red od 16. novembra 1851 (Drž. zak. od l. 1852 št. 1) in pa zakonov in ukazov, kateri se morebiti pozneje dadó. Kar se vršbe same tiče, odpuščajo se varnostne naredbe propisane v redu železnocestne vršbe in v dotičnih dodatnih določilih v toliko, kolikor se bode z ozirom na obratne in vršbene razmere, sosebnó na znižano maksimalno brzino trgovinskemu ministerstvu zdelo, da se smejo, ter bodo na to stran veljali dotični posebni vršbeni propisi, ki jih izdá trgovinsko ministerstvo.

§. 6.

Koncesionarjema se dovoljuje pravica, s posebnim privoljenjem državne uprave in pod uveti katere ona ustanovi, napraviti delničarsko družbo katera naj stopi v vse pravice in obveznosti koncesionarjev.

Predstvene zadolžnice, katere smejo biti samo v avstrijski veljavi, ne smejo se izdati dotle in v toliko, da je njih obrestovanje in poplačanje po izkazih, katere preskuša trgovinsko ministerstvo, stalno zagotovljeno.

Nasprotno se koncesionarjema dovoljuje pravica, izdati predstvene delnice, katere imajo gledé njih obrestovanja in plačevanja prednost pred založ-

nimi delnicami, do iznosa, katerega ustanovi državna uprava.

Dividenda, katera pristoji predstvenim delnicam, predno nastane založnim delnicam pravica do dividende, pri čemer pa ne bodi doplačevanja iz donosov poznejših let, ne sme se odmeriti više nego s petimi odstotki.

Število dejanske in pa imenske osnovne glavnice mora odobriti državna uprava.

Tu bodi za načelo, da se ne smejo razven troškov za napravo načrta, za gradnjo in opravo železnice, všteti kake troške dejanske za dobavo vozil porabljene in kakor gre izkazane, z interkalarnimi obrestmi vred, katere so bile res izplačane v času gradnje in kako v istini ob nabavi glavnice nastalo kursno izgubo, zaračunjati nikakoršni razhodki.

Ako bi se, ko preteče prvo kretno (vršbeno) leto, izvedle še kake nove stavbe ali pa bi se pomnožila kretna oprema, morejo se dotični troški vračuniti v osnovno glavnico, če je državna uprava privolila v nameravane nove stavbe ali pomnoženje kretne opreme, in se troški prav izkažejo.

Vsa osnovna glavnica naj se poplača v dopustni dobi po poplačnem črteži, ki ga odobri državna uprava.

Družabna pravila in pa obrazci založnih in predstvenih delnic in predstvenih zadolžnic, ko bi se izdale, potrebujejo odobrenja državne uprave.

§. 7.

Vojaščino bode prevažati po znižanih tarifnih cenah, in to po tistih določilih o tem in o polajšilih potujočim vojakom, katera vsak čas veljajo pri avstrijskih državnih železnicah.

Ta določila obsezajo tudi deželno brambovstvo obeh državnih polovic, tirolske deželne strelce, in to ne samo ob potovanji na račun državne blagajnice, nego tudi ob služebnem potovanji na svoj račun k vajam v orožji in priglednim zborom, potem vojaško stražno krdelo civilnih sodišč Dunajskih, žandarstvo, ter po vojaško osnovano finančno in varnostno stražo.

Koncesionarja se zavezuje, pristati na dogovor med avstrijskimi železnocestnimi društvi ukrenen o nabavi in imetji opravnih reči za prevažanje vojakov in o vzajemnem pripomaganji z vozili ob večjih

vojaških prevoznjeh, potem propise tisti čas veljajoče za železnocestne stvari ob vojski ter tudi na potlejšnji, 1. junija 1871 obeljavši dodatni dogovor o vožnji takih bolnikov in ranjencev, katere je ležeče prevažati ob trošku vojaške blagajnice.

Tako sta tudi dolžna pristati na dogovor, katerega je z železnocestnimi društvi ukreniti o vzajemnem pripomaganji z osebjem ob velikih prevoznjeh vojaščine in na propis o prevoznjeh vojaščine po železnicah.

Te dolžnosti imata koncesionarja samo v toliko, kolikor se njih izpolnjevanje z ozirom na drugotnost te železnice in na polajšila vsled tega dodeljena gledé naprave, opreme in cele vršbe zdi biti zvršljivo.

Dolžnost koncesionarjev je pri oddajanji služeb v zmislu zakona od 19. aprila 1872 (Drž. zak. št. 60) ozirati se na doslužene podoficirje iz vojstva, vojnega pomorstva in deželne brambe.

§. 8.

Koncesionarja imata dolžnost, voženje po dopuščeni železnici v slučajih mobilizacije in vojske vsak čas brez povračila ustaviti dotle in v toliko, kolikor bi vojaško oblastvo spoznalo, da je potrebno za premikanje krdel ali druge vojaške operacije na kaki javni cesti, ki jo uporablja železnica.

§. 9.

Dopustna doba in z njo vred v §. 9 lit b) zakona o dopuščanju železnic izrečena obramba proti napravi novih železnic se ustanavlja na devetdeset (90) let računeč od današnjega dne, in mine po tem roku.

Državna uprava sme izreči, da je koncesija pred iztečajem zgornjega roka izgubila svojo moč, ako se ne bi dostale dolžnosti v §. 3. ustanovljene o začetku in zvršetku gradnje, potem o začetku poslovršbe, ter bi se prestop roka ne mogel opravičiti v zmislu §. 11^{ga}, lit. b) zakona o dopuščanju železnic.

§. 10.

Vršbo železnice, ki je predmet té dopustnice, bode vodila država na račun koncesionarjev. Način tega vršbovodstva uravná se z vršilno po-

godbo, skleneno med državno upravo in koncesionarjema.

§. 11.

Koncesionarja imata dolžnost, državni upravi na njen zahtev vsak čas dopustiti soporabo tu dopuščene železnice za promet med že obstoječimi ali stoprv v bodoče napraviti se imajočimi pod državno poslovršno stoječimi železnicami takó, da ima državna uprava pravico, prosto ustanavlja tarife, cele vlake ali posamne vozove odpravljati ali odpravljati dajati po soporabljeni železnici ali posamnih njenih kosih za primerno odškodovanje. Ta soporaba naj vendar ima mesto samó toliko, da se z njo ne moti lastna pravilna vožnja soporabljene železnice.

Odškodovanje, katero bode opravljati, ustanovi se po določilih razglašenih v prilogi C k dopustnemu pismu od 1. januarja 1886 za Cesar-Ferdinandovo severno železnico v Drž. zak. leta 1886 na strani 63.

§. 12.

Državna uprava si prihranja pravico, železnico tu dopuščeno, ko bode dodelana in v službo izročena, vsak čas odkupiti pod naslednjimi določili:

1. Da se določi odkupščina, seštejé se letni čisti dohodki, kar jih je podjetje imelo v poslednjih sedmih letih pred samim odkupom; od tega se odbijejo čisti dohodki najslabjših dveh let in povprečni čisti dohodek ostalih petih let se potem izračuni.

2. Ako bi se vendar železnica odkupila pred preteklim sedmim letom vršbe, ali kadar bi po določilih odstavka 1 najdeni srednji čisti dohodek ne dosegel vsaj letnine potrebne za obrestovanje po črteži in za odplačevanje po c. kr. državni upravi odobrenih predstvenih obligacij, prištevši ono letnino, ki je potrebna za 5odstotno obrestovanje po c. kr. državni upravi odobrene delniške glavnice in za nje odplačanje v času, dokler traja dopustitev, tedaj se ta prej v misel vzeta letnina vzame kot čisti donos odmeri odkupščine v podlogo.

3. Odškodba, ki jo bode dati, bodi tá, da se koncesionarjema v dobi še ostali koncesije izplačujejo zneski, potrebnavani za črtežu ustrezno obrestovanje in poplačanje predstvenih zadolžnic, do popolnega vračila prvih, v črtežu ustrezno ustanovljenih dospevnih rokov, a povprečni donos, kar ga

ostane odbivši te zneske, v zmyslu odstavka 1, odnosno, kadar nastane kateri v odstavku 2 omenjenih slučajev, ondukaj navedena letnina za delniško glavnico poluletno izplačuje 30. junija in 31. decembra vsako leto po dospelji.

4. Državi se pridružuje pravica, kadar koli na mesto še ne dospelih letnih plačil plačati glavnico enako znesku ob času odkupa po odobrenem poplatnem črteži še ne poplačenih predstvenih zadolžnic, pristevši glavnično vrednost, diskontovano po pet od sto na leto, obresti od obresti računeč, tistih plačil, ki jih je po določilih odstavka 3 razen zneskov potrebnih v črtežu ustrezno obrestovanje in poplačanje predstvenih zadolžnic, poluletno opravljati.

Ako se država odloči, da plača to glavnico, naj jo — kakor si sama izbere — plača v gotovini ali z državnimi zadolžnicami. Državne zadolžnice je pri tem računiti po ceni, kakoršna se podá kot srednja cena državnih zadolžnic enake vrste po uradnih zapisih, da je v neposrednje poprejšnjem poluletji bila na Dunajski borski.

5. Po odkupu železnice in z dnem tega odkupa pride država, izplačavši odkupščino, brez nadaljšnje odplate v bremen čisto last in v užitek te tukaj koncesijonirane železnice z vsemi dotičnimi rečmi, naj bodo premične ali nepremične, — tudi vozil in zalog materijala in pa iz napravne glavnice narejenih vršbenih in pričuvnih zalogov, ako le ti niso uže bili namenu primerno z odobrenjem državne uprave uporabljani.

§. 13.

Ko mine dopustilo in tist dan, kadar mine, preide na državo brezodplatno neobremenjena svojina in užitek tu dopuščene železnice in vsega premičnega in nepremičnega pristojsstva, tudi vozil in zalog materijala in iz napravne glavnice narejenih vršbenih in pričuvnih zalogov v obsegu povedanem pod št. 5 §^a 11.

Ko to dopustilo mine, ter tudi, ako se odkup (§. 12) železnica, ostaja koncesionarjema last pričuvnega (reservnega) zaloga napravljenega iz lastnih dohodkov podjetja in kar bi imela po obračunih terjati, po tem last posebnih del in poslopij napravljenih ali pridobljenih iz lastnega imetka, katere sta sezidala ali si pridobila vsled pooblastila od državne uprave z izrecnim pristavkom, da ne bodo pristojsstvo železnici.

§. 14.

Državna uprava ima pravico uveriti se, da se gradnja železnice in pa kretna oprava po vseh delih namenu primerno in trdno izvede, ter ukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odpravijo.

Državna uprava ima tudi pravico, po organu, ki ga odreduje, pregledovati gospodarjenje in sobesno po nadzornikih, pošiljanih ob koncesionarjev troških, kakor se ji koli zdi primerno, nadzirati, da se gradi projektu in pogodbi ustrezno.

Ako bi se osnovala delničarska družba, ima po državni upravi postavljeni komisar tudi pravico, pričujoč biti pri sejah upravnega sveta ali siceršnjega za družabno načelstvo poslujočega zastopa, in pa pri glavnih zborih, kolikorkrat se mu vidi primerno, ter ustaviti vse morebiti zakonom, dopustilu ali družabnim pravilom nasprotujoče, oziroma javni koristi kvarljive sklepe in naredbe; a v takem slučaju je komisar dolžan takoj poiskati trgovinskega ministarstva razloke, katera naj se mu dá nemudoma ter veže družbo.

Za tu ustanovljeno nadziranje železniškega podjetja naj koncesionarja, dokler se ne ukrene drugače, ne plačujeta kakega posebnega povračila državnemu zakladu.

Zaveznosti osnovanih po §u 89 kretnega reda železnicam od 16. novembra 1851 (Drž. zak. št. 1 od leta 1852) z ozirom na povračilo, ko bi bilo vsled policijskega in dohodarstveno-uradnega nadziranja kaj več razhodkov, in z ozirom na brezplačno napravo in vzdržbo uradnih prostorov se oproščata koncesionarja.

§. 15.

Državni upravi se dalje prihranja pravica, ako bi se poleg vsega poprejšnjega svarila po večkrat prelomile ali opustile dolžnosti, naložne v dopustnici, v dopustnih uvetih ali v zakonih, poprijeti se naredeb, primernih zakonom, ter po okolnostih — še predno izteče koncesija, — izreči, da je ugasnila.

Resno opominjaje vsacega, da ne dela zoper to, kar ustanovljuje le-ta dopustnica, in dodeljujoč koncesionarjema pravico, zastran izkazne škode pred Našimi sodišči zahtevati povračila, dajemo vsem

oblastvom, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to dopustnico in vsem tem, kar se v njej ustanavlja.

V dokaz tega izdajemo to pismo, naudarjeno z Našim večjim pečatom, v Našem cesarstva glavnem in prestolnem mestu na Dunaji, štirinajstega dne meseca aprila v letu po odrešenji sveta tisoč osem sto osemdesetem devetem, Našega cesarovanja eden in štiridesetem.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.

74.

Zakon od 19. aprila 1889,

da se z nova podaljšuje rok za vračilo brezobrestnih ponapredščin, vsled povodenj leta 1882 deželi tirolski dovoljenih.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

Vlada se pooblaščuje za one ponapredščine, ki so bile po §u 9 zakona od 13. marcija 1883 (Drž. zak. št. 31), oziroma cesarskem ukazu od 26. septembra 1882 (Drž. zak. št. 130) skladbam, vodnim zadrugam, občinam in občanom na Tirolskem iz dovoljenega kredita za 1,500.000 gl. brezobrestno podeljene, začetek vračila, ki je bil po gori imenovanem zakonu postavljen na dan 1. januarja 1886, in ki ga je bilo po zakonu od 7. julija 1886 (Drž. zak. št. 128) moči odložiti do 1. januarja 1889 najdalje, oziroma nadaljevanje tega vračila, z ozirom na tiste prejemnike, kateri so bili po elementarnih dogodkih leta 1888 vnovič zadeti in so prišli v stisko, podaljšati do 1. dne januarja 1892 najdalje.

Tako podaljšanje se sme dovoliti samo, ako poprosijo udeleženci, po meri poistinjene resnične potrebe.

Državna uprava naj, razločajoč o prihajajočih prošnjah za podaljšanje, postopa v porazumu z deželnim odborom.

§. 2.

Za čas po §ⁿ 1 dovoljenih podaljšanj se od žele ne zahteva, da bi poroštvovala za vračilo popredščin.

§. 3.

Za vloge, listine in uradne posle gledé podaljšanj rokov, o katerih se bode razpravljalo po pričujočem zakonu, ni plačevati kolkov in pristojbin.

§. 4.

Zvršiti ta zakon, kateri pride v moč z dnem razglašenja, naročeno je Mojim ministrom notranjih reči, za poljedelstvo in za finance,

V Išču, dné 19. aprila 1889.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Falkenhayn s. r.

Dunajewski s. r.

75.

Zakon od 20. maja 1889,

o gradnji železnice Jasło-Rzeszów ob državnih troških.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I.

Vlada se pooblašča, ob državnih troških kot lokalno železnico s pravilno raztečino napraviti železnico z mesta Jasło v Rzeszów, ki bode krilo transversalne železnice gališke, v stiko s Karel-Ludovikovo železnico gališko, s preudarjenim zneskom troškov od 5,500.000 gl., čez katerega se ne bode smelo iti.

Člen II.

Gradnjo železnice, katero je napraviti po členu I, začeti je v letu 1889 in dovršiti v dveh letih najpozneje.

Člen III.

Za tisti del gori omenjenih troškov, ki ga je izplačati v letu 1889, dovoljuje se kredit za 2,300.000 gl., kateri se more, ako se ne uporabi popolnoma do konca marcija 1890, uporabljati še do konca marcija 1891; a v tem slučaju je ravnati z njim, kakor da je dovoljen v preudarku leta 1890, zategadelj zaračuniti ga za službo poslednjič imenovanega leta.

V založbo tega kredita se pooblašča finančni minister, prodati tistih 7500 delnic lit. B izkl. priv. Buštéhadske železnice v imenskem znesku za 1,500.000 gl., ki so v imovini državne osrednje blagajne.

Člen IV.

Gledé železnice, katero je napraviti po členu I, dovoljuje se oproščenje od kolkov in pristojbin za vse pogodbe, vloge in listine za odkup zemljišč, gradnjo in opravo železnice, in pa presnemščino, kar se je nabere ob odkupu zemljišč.

Člen V.

Železnico, ki je predmet tega zakona, vrši naj država o svojem gospodarjenji, in vršba se sme prenesti na kakega zasebnika ali na kako družbo samo na podlogi zakona, ki se izdá o tem.

Člen VI.

Ta zakon pride v moč z dnem razglašenja; zvršiti ga je naročeno Mojemu trgovinskemu in Mojemu finančnemu ministru.

V Schöobrunnu, dné 20. maja 1889.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.